

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Piotr Mirek

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **J.W., D.K., I.D. i R.W.**

skazanych za przestępstwa z art. 280 § 1 k.k. i in.

po rozważeniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 24 lutego 2025 r.

kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonego

wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 42/23,

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 7 września 2022 r., sygn. akt VI K 128/22

postanowił:

**1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.
wznović z urzędu postępowanie zakończone wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt II AKa
42/23;**

**2. uchylić wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 maja
2023 r., sygn. akt II AKa 42/23, w stosunku do J.W., D.K., I.D., R.W.**

i sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

3. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.

Kazimierz Klugiewicz Zbigniew Puskarski Piotr Mirek

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 7 września 2022 r., sygn. akt VI K 128/22, skazał oskarżonych J.W., D.K., I.D. i R.W. za przestępstwa zakwalifikowane z art. 280 § 1 oraz z innych przepisów k.k. i wymierzył:

- J.W. po połączeniu kar jednostkowych karę łączną 8 lat pozbawienia wolności,
- D.K. po połączeniu kar jednostkowych karę łączną 6 lat pozbawienia wolności,
- I.D. karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- R.W. karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na poczet wymierzonych kar pozbawienia wolności zaliczył oskarżonym wskazane okresy zatrzymania i tymczasowego aresztowania.

Sąd Apelacyjny w Krakowie po rozpoznaniu apelacji obrońców oskarżonych wyrokiem z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 42/23, zmienił wyrok Sądu I instancji m.in. w ten sposób, że:

- w odniesieniu do J.W. obniżył wymierzone mu kary jednostkowe oraz wymierzył łagodniejszą karę łączną pozbawienia wolności,
- w odniesieniu do D.K. obniżył wymierzone mu kary jednostkowe pozbawienia wolności oraz wymierzył łagodniejszą karę łączną pozbawienia wolności,
- w odniesieniu do I.D. obniżył wymierzoną mu karę pozbawienia wolności,
- w odniesieniu do R.W. obniżył wymierzoną mu karę pozbawienia wolności.

W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

W dniu 15 maja 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego I.D., określone jako „Wniosek o rozważenie zasadności wznowienia postępowania karnego z urzędu”. Postępowaniem, które miałyby zostać wznowione

na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., było to zakończone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie „z dnia 5 lipca 2022 r., sygn. akt II AKA 154/21”, jednak zaraz potem obrońca zasygnalizował, że wskazał błędną sygnaturę wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie i złożył kolejne tożsame w treści pismo, którym postulował wznowienie z urzędu opisanego wyżej postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt II AKA 42/23. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd ten orzekał w składzie nienależycie obsadzonym, mianowicie z udziałem delegowanego sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie X. Y. Nawiązał do uchwały składu trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (przytoczył jednak tezę dotyczącą powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, zatem nie mającą zastosowania w odniesieniu do sędziego X. Y.) oraz do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2023 r., III KK 185/21. (prawidłowa sygnatura – III KK 185/23). Przytoczył obszernie fragmenty uzasadnienia tego kasatoryjnego wyroku, w którym przedstawiono przebieg drogi zawodowej wymienionego sędziego, przytaczając okoliczności towarzyszące delegowaniu wtedy sędziego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy (wcześniej w Wyszku) do orzekania w Sądzie Okręgowym w Krakowie, powołaniu na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie, następnie delegowaniu do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie. W konkluzji Sąd Najwyższy uznał, że z uwagi na głębokie uwikłanie w relacje z ówczesną władzą wykonawczą sędzia X. Y. nie daje gwarancji niezawisłości, co skutkuje, że sąd orzekający z jego udziałem był nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Obrońca skazanego I. D. zaznaczył, że „wszystkie te okoliczności mają dokładnie takie samo znaczenie w niniejszej sprawie”. Sprawie zainicjowanej wystąpieniem obrońcy I. D. w Sądzie Najwyższym nadano sygnaturę III KO 70/24.

Do Sądu Najwyższego w dniu 18 lipca 2024 r. wpłynęło też pismo skazanego D.K. określone jako „Wniosek o cofnięcie sprawy do ponownego rozpatrzenia”. Skazany twierdził, że z powodu orzekania w sprawie II AKA 42/23 Sądu Apelacyjnego w Krakowie sędziego X. Y., „którego niezależność została negatywnie zweryfikowana w wyroku Sądu Najwyższego III KK 185/23 z dnia 11.10.2023 (...) niewątpliwie zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 k.p.k., musząca skutkować uchyleniem wyroku i cofnięciem sprawy do ponownego

rozpatrzenia". Sprawie zainicjowanej wystąpieniem skazanego D. K. w Sądzie Najwyższym nadano sygnaturę III KO 120/24.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 listopada 2024 r., III KO 120/24, obie wymienione sprawy połączył do wspólnego rozpoznania pod numerem III KO 70/24.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Autorzy obu wystąpień zasadnie podnieśli, że w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 42/23, zachodzi potrzeba wznowienia postępowania z urzędu z powodu nienależytej obsady tego Sądu (uchybiecie określone w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.) wynikającej z udziału w składzie orzekającym sędziego delegowanego X. Y., powołanego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). W tym względzie Sąd Najwyższy wypowiadał się wielokrotnie, tak w powołanym przez obrońcę skazanego I. D. i przez skazanego D. K. wyroku z dnia 11 października 2023 r., III KK 185/23, jak i w innych orzeczeniach, np. wydanych w sprawach: III KK 356/23, III KK 362/23, III KK 161/24, III KK 292/24. Każdorazowo były to wyroki kasatoryjne, u podłoża których leżała wspomniana uchwała trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNK 2020, z. 2, poz. 7), w której m.in. wskazano, że „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności". Po analizie drogi zawodowej, w tym

okoliczności towarzyszących procesowi powołania sędziego X. Y. na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie, Sąd Najwyższy w każdym przypadku dochodził do przekonania, że sąd, w którego składzie zasiadał wymieniony sędzia, był nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wynikało to z szeregu okoliczności, takich jak:

1. zatrudnienie sędziego X. Y. w okresie od kwietnia 2018 r. do 30 czerwca 2019 r. w kierowanym przez sędziego D. P. departamencie Ministerstwa Sprawiedliwości i uzyskanie przy pomocy tego sędziego oraz Prezesa Sądu Okręgowego w Krakowie D. W. delegacji do orzekania w tym Sądzie, przy negatywnej opinii Prezesa Sądu Rejonowego w Bydgoszczy. Delegacji udzielono niezwiązanemu z okręgiem krakowskim sędziemu Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, nie składając propozycji delegowania do orzekania w Sądzie Okręgowym w Krakowie żadnemu z sędziów sądów rejonowych podległych temu Sądowi;

2. zgłoszenie się sędziego X. Y. krótko po uzyskaniu delegacji do konkursu na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie i sam przebieg tego konkursu, w ramach którego:

- z niejasnego powodu opracowanie opinii o kandydacie zlecono sędziemu sądu rejonowego (wcześniej niesporządzającemu opinii o kandydatach do sądu wyższego rzędu), a nie sędziemu wyróżniającemu się wiedzą i doświadczeniem sędziemu wizytatorowi, będącemu sędzią Sądu Okręgowego w Krakowie. Skutkowało to wydaniem przez sędziego, który nie piastował stanowiska sędziego sądu okręgowego, opinii stwierdzającej, że kandydat zasługuje na objęcie stanowiska sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie. Odnotowano również, że autor opinii, sędzia D.S., udzielił poparcia kandydującej do Krajowej Rady Sądownictwa Prezesowi Sądu Okręgowego w Krakowie D. W., tj. osobie zlecającej mu sporządzenie przedmiotowej opinii,

- sędzia X. Y. uzyskał nikłe poparcie Kolegium Sądu Okręgowego w Krakowie (8 głosów „za”, 7 głosów „przeciw”), niewiele większe niż współkandydat- adwokat (6 głosów „za”, 6 głosów „przeciw”, 3 głosy wstrzymujące się),

- w Krajowej Radzie Sądownictwa obu kandydatów oceniał trzyosobowy zespół członków KRS, rekomendując kandydującego adwokata (2 głosy „za”, 1 głos „przeciw”; sędzia X. Y. otrzymał 1 głos „za”, przy 2 głosach wstrzymujących się),

- rekomendacja ta została zaprezentowana w trakcie posiedzenia KRS w dniu 15 lipca 2021 r., jednak wspomniana sędzia D.W., wówczas członek KRS i Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie przekonywała, że lepszym kandydatem jest sędzia X. Y., co niewątpliwie miało wpływ na pozytywny dla niego wynik głosowania całej Rady (16 głosów „za”, przy 5 takich głosach oddanych na współkandydata). W efekcie postanowieniem Prezydenta RP z dnia 11 października 2021 r. X. Y. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie;

3. niedługo po uzyskaniu przez sędziego X. Y. wspomnianej nominacji, bo 12 lipca 2022 r. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych powołał go na funkcję Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego. Nasuwa się spostrzeżenie, że stanowiło to przejaw zaufania Rzecznika Dyscyplinarnego do wymienionego sędziego, ale też, że przyjęcie przez niego funkcji w czasie, kiedy Rzecznik Dyscyplinarny i jego zastępcy inicjowali ściganie dyscyplinarne sędziów sądów powszechnych również za treść wydawanych orzeczeń respektujących normy konwencyjne oraz traktatowe, wskazywało na aprobatę sędziego X. Y. dla takiego wykonywania funkcji w systemie dyscyplinarnym, wtedy w istocie podporządkowanym woli Ministra Sprawiedliwości;

4. w krótkim czasie po powołaniu sędziego X. Y. na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie, bo z dniem 1 września 2022 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie delegował go do pełnienia obowiązków sędziego tego Sądu. Nieco ponad pół roku później Wiceprezes Sądu Apelacyjnego zasygnalizował Prezesowi Sądu Okręgowego w Krakowie potrzebę wystąpienia do Ministra Sprawiedliwości o dalszą delegację dla wymienionego sędziego. Nawet mało reprezentatywne (bo złożone wyłącznie z osób funkcyjnych: Prezesa Sądu Okręgowego i podległych mu służbowo prezesów sądów rejonowych) dla środowiska sędziowskiego Kolegium Sądu Okręgowego w Krakowie odniosło się do tej propozycji z rezerwą, skoro poparło ją tylko czterema głosami na 12 oddanych. Została ona jednak zaaprobowana, bowiem głosów „za” było więcej niż „przeciw” (przy większości głosów wstrzymujących się od zajęcia stanowiska);

5. W dniu 19 maja 2023 r. Minister Sprawiedliwości delegował sędziego X. Y. do pełnienia obowiązków sędziego Sądzie Apelacyjnym w Krakowie na okres od 1

czerwca 2023 r. do 31 maja 2024 r., jednak w dniu 12 stycznia 2024 r. delegację tę odwołał;

6. sędzia X. Y. udzielił poparcia kilku sędziom ubiegającym się o wybór w trybie niekonstytucyjnym do Krajowej Rady Sądownictwa, wyrażając w ten sposób aprobatę dla politycznych celów, jakie towarzyszyły ówczesnej większości parlamentarnej przy przeprowadzaniu tzw. reform sądownictwa zmierzających do podporządkowania władzy sądowniczej innym organom władzy.

Powyższe okoliczności skłaniały składy orzekające Sądu Najwyższego, skłaniają także skład orzekający w niniejszej sprawie wznowieniowej, do uznania, że przynajmniej od czasu delegowania do Ministerstwa Sprawiedliwości w 2018 r. prawie do końca 2023 r. na naznaczoną awansami drogę zawodową sędziego X. Y. w mniejszym stopniu rzutowały jego prawnicze kompetencje i doświadczenie orzecznicze, natomiast w większym stopniu jego relacje z osobami decydującymi o awansach sędziowskich, udzielane im poparcie, które zarazem było poparciem dla podejmowanych przez te osoby działań zmierzających do osłabienia niezawisłości i niezależności sądownictwa. Skutkuje to uznaniem, że w przypadku wymienionego sędziego aktualizuje się przytoczona teza uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego, w której jest mowa, że wadliwość procesu powoływania sędziego może prowadzić, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wobec czego udział tego sędziego w składzie sądu orzekającego prowadzi do zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W przypadku delegowania tak powołanego sędziego do orzekania w sądzie wyższego rzędu większe znaczenie nabiera też wyrok TSUE z dnia 16 listopada 2021 r., C-748/19 do C-754/19, w którym stwierdzono, że art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE odczytywany w świetle art. 2 TUE oraz art. 6 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z 9.03.2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z którymi minister sprawiedliwości państwa członkowskiego może, na podstawie kryteriów, które nie

zostały podane do publicznej wiadomości, z jednej strony delegować sędziego do sądu karnego wyższej instancji na czas określony albo na czas nieokreślony, z drugiej strony zaś w każdym czasie, na podstawie decyzji, która nie zawiera uzasadnienia, odwołać sędziego z tego delegowania, niezależnie od tego, czy nastąpiło ono na czas określony czy na czas nieokreślony.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku. Należy nadmienić, że uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie odnosi się do wszystkich oskarżonych, bowiem przy wznowieniu postępowania z urzędu nie miało znaczenia, że tylko dwaj z nich (jeden poprzez obrońcę) sygnalizowali potrzebę takiego postąpienia.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wznowieniowego znajduje oparcie w art. 638 k.p.k.

Kazimierz Klugiewicz Zbigniew Puskarski Piotr Mirek

[WB\

[r.g.]